

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Кафедра економіки підприємства і міжнародного бізнесу

07-01-16М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять
та самостійної роботи

з навчальної дисципліни

«ТЕХНОЛОГІЯ РОБОТИ НАД ДИСЕРТАЦІЄЮ»

*для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за
освітньо-науковою програмою «Економіка» спеціальності
051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
денної та заочної форм навчання*

Схвалено
науково-методичною
радою ННІЕМ
Протокол № 7
від 24 березня 2025 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до виконання практичної та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Технологія роботи над дисертацією» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за освітньо-науковою програмою «Економіка» спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» денної та заочної форм навчання. [Електронне видання] / Савіна Н. Б., Нікитенко Д. В. – Рівне : НУВГП, 2025. – 16 с.

Укладачі: Наталія Борисівна Савіна, д.е.н., професор, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків; Нікитенко Дмитро Валерійович, д.е.н., професор, професор кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Відповідальний за випуск: Кушнір Н. Б. к.е.н., професор, завідувачка кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Керівник групи забезпечення

ОНП «Економіка»

Нікитенко Д. В.

Зміст

Вступ	3
1. Структура навчальної дисципліни	5
2. Плани практичних занять	6
4. Завдання до самостійної роботи	10
5. Поточний контроль здобувачів вищої освіти.....	12
6. Академічна доброчесність	14
7. Рекомендована література	15

© Н. Б. Савіна,
Д. В. Нікитенко, 2025
© НУВГП, 2025

Вступ

Метою вивчення дисципліни «Технологія роботи над дисертацією» є набуття здобувачами теоретичних знань та практичних навичок щодо здійснення науково-дослідної роботи, у процесі якої вони уміли б правильно формулювати проблеми, розробляти та обґрунтовувати шляхи та методи їх ефективного вирішення. Опанування предметом дисципліни сприятиме правильній організації, успішному написанню та захисту кваліфікаційної роботи за фахом.

Засвоєння дисципліни «Технологія роботи над дисертацією» дозволяє здобувачам отримати теоретичні і практичні знання з написання і захисту кваліфікаційного наукового дослідження.

Завдання (навчальні цілі) дисципліни:

А) змістового характеру:

- ознайомити здобувачів із загальнотеоретичними питаннями логіки, методу та методології наукового пізнання, акцентуючи увагу на методологічній складовій в організації наукових досліджень;
- ознайомити здобувачів з основами системного підходу і організації наукових досліджень;

Б) науково-теоретичного характеру:

- ознайомити здобувачів зі специфікою впровадження результатів наукових досліджень відповідно до фаху підготовки та системою оцінки їх ефективності та перспективи розробки в контексті світової практики;
- підвищити рівень розуміння логіки наукового методу та проблемного контексту обґрунтування знання;

В) методичного характеру:

- розвинути у здобувачів вміння застосовувати методологічний потенціал сучасних наукових парадигм у власних дослідженнях;
- сформувані навички аналізу наукового тексту;
- сформувані навички систематизації інформації та обробки масивів даних;

Г) практичного характеру:

- набути безпосередній досвід організації кваліфікаційного дослідження на присвоєння звання доктора філософії, сприяти його позитивному захисту;
- навчити застосовувати апробовані методи, методологію та дослідницькі засоби, інструментарій наукових досліджень для вирішення актуальних завдань в межах наукового дослідження;
- застосовувати сучасні інформаційні технології у науковій і професійній діяльності;
- розвинути достатній рівень аналітичного і критичного мислення.

Предметом дисципліни є теоретично вивіреним і методологічно доцільним, системним підхід в організації наукових досліджень.

За умов успішного виконання вимог щодо опанування навчальної

дисципліни здобувач набуває науково-дослідницькі компетенції:

- загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

- спеціальні компетентності:

СК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами.

СК07. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні наукові проекти в економіці та дотичні до неї міждисциплінарні підходи, проявляти лідерство та відповідальність при їх реалізації; комерціалізувати результати наукових досліджень та забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.

У результаті вивчення дисципліни студент одержує наступні програмні результати навчання:

РН02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.

РН04. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи.

РН06. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відобразити результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

РН08. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми

РН09. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.

РН10. Працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами, такими як Web

of Science, Scopus та ін. Знати та розуміти зміст і порядок розрахунку основних кількісних наукометричних показників ефективності наукової діяльності (індекс цитування, індекс Хірша (h-індекс), імпакт-фактор).

1. Структура навчальної дисципліни

Денна/заочна форма

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	В т.ч.			
		Л	П	ІНД	СР
МОДУЛЬ 1. ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ					
<i>Змістовий модуль 1. Методологія наукових досліджень</i>					
1. Наука та наукові дослідження в сучасному світі	8	2/-	1/-	-	5/8
2. Характеристика та етапи проведення наукового дослідження	8	2/-	1/-	-	5/8
3. Методика виконання дисертації	8	2/1	2/-	-	4/7
4. Процес проведення наукового дослідження	8	2/1	2/1	-	4/6
5. Науково-методичні підходи до написання дисертації	8	2/-	2/1	-	4/7
Разом МК1	40	10/2	8/2	-	22/36
<i>Змістовий модуль 2. Оформлення результатів наукових досліджень</i>					
6. Загальні вимоги та правила оформлення дисертації	10	2/-	2/1	-	6/9
7. Оформлення та публічна презентація результатів досліджень у вигляді наукових робіт	10	2/-	2/1	-	6/9
8. Академічна культура та доброчесність науковця	10	1/-	2/2	-	7/8
9. Процедура присудження наукового ступеня доктора філософії	10	1/-	-	-	9/10
Разом МК2	40	6	6	-	28/36
Модуль 2					
ІНД3	10	-	-	-	10
Усього	90	16/2	14/6	-	60/82

2. Плани практичних занять

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Методологія наукових досліджень

Практичне заняття 1

Тема: Наука та наукові дослідження в сучасному світі

Обсяг аудиторних годин: 1/- год.

План заняття:

Основні етапи підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

Сучасний стан науки та наукових досліджень.

Нормативно-правове регулювання наукової діяльності в Україні.

Інформаційна база наукових досліджень.

Контрольні запитання до теми

1. Охарактеризуйте зміст освітньо-наукової програми здобувача ступеня доктора філософії.
2. Опишіть організацію навчальної складової підготовки PhD.
3. Опишіть організацію наукової складової підготовки PhD.
4. Розкрийте зміст індивідуального плану виконання освітньо-наукової підготовки доктора філософії.
5. Документування траєкторії здобувача третього рівня вищої освіти

Тема: Характеристика та етапи проведення наукового дослідження

Обсяг аудиторних годин: 1/- год.

План заняття:

Сутність та характеристика наукових досліджень.

Фундаментальні та прикладні наукові дослідження.

Етапи проведення дослідницької роботи

Об'єкт наукового дослідження.

Контрольні запитання до теми

1. Дайте характеристику науковій, науково-технічній, науково-організаційній та науково-педагогічній діяльності.
2. Яка різниця між фундаментальними та прикладними науковими дослідженнями?
3. Охарактеризуйте нормативно-правове регулювання наукової діяльності в Україні.
4. Вкажіть функції Департаменту атестації кадрів вищої кваліфікації.
5. Які є наукові ступені в Україні та при виконанні яких вимог вони присуджуються?
6. Дайте характеристику дисертаційній роботі як виду наукового видання та результату наукових досліджень.

Практичне заняття 2

Тема: Методика виконання дисертації

Обсяг аудиторних годин: 2/- год.

План заняття:

Загальна методика наукової творчості.
Виникнення ідеї наукового дослідження.
Вибір теми дисертації та вимоги до її формулювання.
Висування гіпотези наукового дослідження.
Визначення об'єкту, предмету дослідження, його мети й завдань.
Складання плану дисертації.
Вибір літературних джерел дослідження.
Методи добору фактичних матеріалів та огляду літератури.
Організація праці при проведенні наукових досліджень.

Контрольні запитання до теми

1. Визначте основні етапи роботи над дисертацією.
2. Назвіть основні вимоги до формулювання теми дисертації.
3. Що таке об'єкт і предмет дослідження та як вони співвідносяться між собою.
4. Розкрийте основні вимоги до формулювання мети і завдань дослідження.
5. Вкажіть основні етапи вивчення наукової літератури.
6. Що таке робочий та розгорнутий план дисертації?
7. Назвіть вимоги до робочих умов дисертанта.

Практичне заняття 3

Тема: Процес проведення наукового дослідження

Обсяг аудиторних годин: 2/1 год.

План заняття:

Систематизація накопиченого матеріалу відповідно до плану роботи.
Проведення експерименту, узагальнення наукових фактів та результатів.
Аналіз результатів дослідження.
Оформлення результатів дослідження.
Впровадження та визначення ефективності наукових досліджень.

Контрольні запитання до теми

1. Як формулюється методологія експериментальних досліджень?
2. Які існують теоретичні та емпіричні методи наукових досліджень?
3. Як систематизується накопичений матеріал відповідно до плану роботи?
4. Як оформлюються результати досліджень?
5. Як визначається ефективність наукових досліджень?
6. Вкажіть критерії оцінки ефективності результатів наукового дослідження.

Практичне заняття 4

Тема: Науково-методичні підходи до написання дисертації

Обсяг аудиторних годин: 2/1 год.

План заняття:

Прийоми викладення матеріалів наукового дослідження.

Тези та аргументи в науковому дослідженні.

Особливості написання та складові вступу до дисертації. Актуальність напрямку дослідження. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукова новизна одержаних результатів. Практичне значення одержаних результатів. Особистий внесок здобувача. Апробація результатів дослідження. Публікації. Структура та обсяг дисертації.

Висновки до дисертації та взаємозв'язок «завдання – наукова новизна – висновки».

Мова та стиль викладу матеріалу.

Контрольні запитання до теми

1. Які є способи спростування тези?
2. Назвіть складові вступу дисертації.
3. Яка інформація відображається у вступі дисертації в рубриці «практичне значення отриманих результатів».
4. Назвіть основні вимоги до розкриття результатів дослідження у розділах дисертації.
5. Суть взаємозв'язку «завдання – наукова новизна – висновки».
6. Дайте характеристику мові та стилю викладу тексту дисертації.

Змістовий модуль 2. Оформлення результатів наукових досліджень

Практичне заняття 5

Тема: Загальні вимоги та правила оформлення дисертації

Обсяг аудиторних годин: 2/1 год.

План заняття:

Правила та технічні вимоги до оформлення дисертації. Структура та обсяг дисертації.

Загальні вимоги оформлення дисертації.

Робота над розділами дисертації.

Анотація дисертації, методика її написання та оформлення

Особливості оформлення таблиць, рисунків, формул.

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела.

Оформлення списку використаних джерел.

Призначення додатків до дисертації та порядок їх оформлення.

Контрольні запитання до теми

1. Вкажіть, яким має бути обсяг основного тексту дисертації?

2. Що включається до основного тексту дисертації?
3. Назвіть структурні елементи дисертації.
4. Зазначте технічні вимоги до оформлення дисертації.
5. Анотація дисертації: обсяг та правила оформлення
6. Назвіть основні вимоги до оформлення таблиць та рисунків.
7. Розкрийте порядок оформлення списку використаних джерел у дисертації.
8. Дайте характеристику оформлення списку використаних джерел у дисертації з урахуванням вимог Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».
9. Структура додатків до дисертації та правила їх оформлення.
10. Правила оприлюднення результатів дисертації.

Практичне заняття 6

Тема: Оформлення та публічна презентація результатів досліджень у вигляді наукових робіт

Обсяг аудиторних годин: 2/1 год.

План заняття:

Основні вимоги до опублікування результатів досліджень

Структура наукових праць, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації.

Апробація та впровадження результатів дисертації. Структура та оформлення тез.

Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Передумови проведення попередньої експертизи дисертації.

Публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації. Сприйняття доповіді дослідження.

Контрольні запитання до теми

1. У скількох і яких саме наукових публікаціях мають бути висвітлені основні наукові результати дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії?

2. Які праці належать до опублікованих праць, які відображають основні наукові результати дисертації?

3. Які праці належать опублікованих праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

4. Які праці належать до опублікованих праць, які додатково відображають наукові результати дисертації?

5. Якими документами засвідчується практичне значення отриманих результатів дослідження?

6. Попередня експертиза дисертації.

7. Яка структура виступу з доповіддю?

Практичне заняття 7

Тема: Академічна культура та доброчесність науковця

Обсяг аудиторних годин: 2/2 год.

План заняття:

Поняття та сутність академічної культури

Академічна доброчесність: визначення та значення

Плагіат та його види

Особливості наукової етики та взаємин у науковій спільноті.

Відповідальність науковця перед суспільством

Контрольні запитання до теми

1. Які основні принципи формують академічну культуру та як вони впливають на якість освіти?

2. Як розвиток академічної культури сприяє підвищенню рівня наукових досліджень у закладах освіти?

3. Чому академічна доброчесність є важливою складовою освітнього процесу, і які наслідки її порушення?

4. У чому полягає різниця між прямим, мозаїчним та самоплагіатом, і які є способи їх виявлення?

5. Як ефективно запобігати плагіату при написанні наукових робіт та академічних текстів?

6. Які моральні та етичні принципи повинні керувати поведінкою науковців у їхній професійній діяльності?

7. Як науковець може впливати на суспільство через свою дослідницьку діяльність та популяризацію науки?

3. Завдання до самостійної роботи

Обов'язковою складовою дисципліни «Технологія роботи над дисертацією» є підготовка здобувачем комплексної індивідуальної роботи.

Оцінюється комплексна індивідуальна робота – 30 балами, які складаються із двох частин:

1) виконання комплексної індивідуальної роботи – до 20 балів;

2) презентація комплексної індивідуальної роботи – до 10 балів.

Комплексна індивідуальна робота складається з 5 завдань.

Завдання 1. Задля набуття загальної компетентності, щодо здатності до критичного аналізу та оцінювання сучасних наукових досягнень відповідно до спеціальності аспіранта визначити коло науковців та сферу їх досліджень з фіксацією назв дисертацій. Відомості узагальнити за останні три роки з обов'язковим зазначенням джерел використаної інформації. За результатами проведеного дослідження визначити актуальність теми дослідження аспіранта.

Завдання 2. Задля отримання компетентності, щодо здатності приймати обґрунтовані рішення, планувати і здійснювати комплексні

дослідження на сучасному рівні з використанням знань в області історії і філософії науки відповідно до затвердженого напрямку (тематики) наукового дослідження здобувача:

- сформулювати назву дисертації;
- визначити мету дослідження;
- поставити ключові завдання;
- ідентифікувати об'єкт і предмет дослідження.

Завдання 3. Задля набуття загальної компетентності, щодо здатності виявляти, отримувати й аналізувати інформацію з різних джерел провести аналіз наукової літератури за тематикою дослідження аспіранта. На цій основі скоригувати (деталізувати) завдання дослідження та визначитись з тематикою виступів на науково-практичних конференціях для молодих вчених.

Завдання 4. Використовуючи здобуті загальні і спеціальні компетентності, що стосуються методології наукових досліджень провести аналіз проблемної області наукових інтересів здобувача. При оформленні використаної аналітичної та статистичної інформації проявити вміння та навички використання правил цитування та посилання на використані джерела.

Завдання 5. З метою отримання вміння працювати з різними джерелами, здійснювати, обробляти, аналізувати та систематизувати отриману інформацію, розуміння наукових статей у сфері обраної спеціальності, вміння використання правил цитування та посилання на використані джерела, виявляти протиріччя і не вирішені раніше проблеми або їх частини, формулювати робочі гіпотези підготувати тези та доповідь на наукову конференцію.

Здобувач може виконувати інші індивідуальні дослідницькі завдання (за вибором здобувача) залежно від специфіки його наукового дослідження у вигляді аналітичного огляду наукових публікацій, есе, виконання аналітичних, творчих завдань тощо. Їх тематика узгоджується з викладачем.

Аналітичний (критичний) огляд літературних джерел передбачає висвітлення аспірантом змісту, основних положень та тенденцій наукових досліджень, а також власні висновки в межах окремого аспекту тематики дисципліни «Технологія роботи над дисертацією» або його наукового дослідження. Для виконання такого завдання необхідно обрати 3-5 наукових публікацій, що стосуються однієї проблеми, які опубліковані протягом трьох останніх років. Обсяг аналітичного огляду повинен складати не більше 5 сторінок друкованого тексту.

Для підвищення наукового рівня здобувачів важливе значення має їх участь у наукових конференціях, олімпіадах та конкурсах, активна участь у яких здобувач може за рішенням кафедри зараховуватися як виконання індивідуального завдання.

Есе (доповідь) – є найпоширенішим видом самостійної письмової роботи, що дає змогу ґрунтовно опрацювати обрану науково-прикладну проблему. У процесі написання та захисту есе аспірант набуває знань, умінь та навичок роботи з різними інформаційними джерелами й формує основу для підготовки дисертаційної роботи. Тему есе аспіранти обирають довільно, при цьому рекомендується попередньо узгоджувати тему та зміст есе (доповіді) з викладачем. Обсяг есе не повинен перевищувати 15 сторінок машинописного тексту.

Формат представлення результатів дослідження: презентація в MS Power Point та у звичайному текстовому форматі MS Word. Оформлення роботи здійснюється згідно з вимогами до звітів про науково-дослідні роботи, встановленими Державними стандартами України ДСТУ 3008-2105 і ДСТУ 7.1:2006 та з урахуванням інших офіційних відомчих рекомендацій.

Максимальна кількість балів за виконання іншого індивідуального завдання – 10 балів

Останній термін подання – за один тиждень до початку екзаменаційно-залікової сесії згідно календарного плану навчання.

4. Поточний контроль здобувачів вищої освіти

На практичних заняттях перевіряється рівень засвоєння теоретичних знань, умінь і навичок, здатність творчо використовувати накопичені знання при розв'язанні практичних завдань, а також вміння публічно представляти (презентувати) певні питання дисципліни.

Поточний контроль здійснюється у таких формах:

- опитування здобувача щодо засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни (тестування, бліц-опитування);
- участь в наукових диспутах, конференціях та інших наукових заходах;
- написання і захист індивідуальних завдань.

Загальна підсумкова оцінка знань з дисципліни складається із суми балів за результатами всіх видів контролю. Сума балів не має перевищувати 100 (таблиця 1).

Таблиця 1

Шкала оцінювання

Модуль 1. Поточна складова оцінювання								Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	30
3	3	4	4	4	4	4	4	
Модуль 2. Виконання та презентація комплексної індивідуальної роботи								30
Модульний контроль 1 – 20 балів				Модульний контроль 2 – 20 балів				40
Залік (заочна форма)								40
Сума								100

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результатів самостійної роботи здобувачів) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа за наступними критеріями:

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

За вчасне та якісне виконання завдань здобувач заочної форми навчання отримує такі обов'язкові бали:

- 30 балів за усні і письмові завдання на 3 практичних заняттях;
- 30 балів за виконання та презентацію комплексної індивідуальної роботи;
- 40 балів за залік.

Разом – 100 балів.

Результати навчання проставляються за двома шкалами (табл. 2).

Перезарахування оцінки з дисципліни. В окремих випадках загальна оцінка з дисципліни «Технологія роботи над дисертацією» або її окремі компоненти (завдання) можуть бути перезараховані в разі участі здобувача в програмі Академічної мобільності (навчання в інших університетах України або світу).

Здобувачі мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного положення <http://nuwm.edu.ua/sp/neformalna-osvita>.

При цьому важливо, щоб компетентності та результати навчання,

що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними результатами навчання з даної освітньої компоненти та перевірялись в підсумковому оцінюванні.

Таблиця 2

Шкали оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100	«зараховано»
74-89	
60-73	
35-59	"незараховано" з можливістю повторного складання
1-34	"незараховано" з обов'язковим повторним курсом

5. Академічна доброчесність

Документи стосовно академічної доброчесності (про плагіат, кодекс честі студентів, документи Національного агентства стосовно доброчесності) наведені на сторінці ЯКІСТЬ ОСВІТИ сайту НУВГП - <http://nuwm.edu.ua/sp/akademichna-dobrochesnistj>

Дотримання академічної доброчесності здобувачами у процесі вивчення дисципліни «Управління науковими проектами» передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження, та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства;
- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів, як нових наукових результатів;
- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в наукових дослідженнях здобувача;

- фальсифікація – свідома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються наукових досліджень;
- списування – використання письмових робіт із зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

За списування під час проведення контролю здобувач позбавляється подальшого права здавати матеріал і у нього виникає академічна заборгованість. За списування під час виконання окремих завдань здобувачу знижується оцінка у відповідності до ступеня порушення академічної доброчесності.

При цьому використовується така його орієнтовна шкала (у відсотках до загального обсягу матеріалу):

- високий рівень унікальності роботи з її допуском до опублікування та/або захисту – 90-100%;
- середній рівень унікальності роботи з рекомендаціями її доопрацювання та повторної перевірки на відсутність академічного плагіату – 70-89%;
- низький рівень унікальності роботи з рекомендаціями її доопрацювання та повторної перевірки на відсутність академічного плагіату – 51-69%;
- недопустимо низький рівень унікальності роботи з її відхиленням без права подальшого розгляду – нижче 50%.

Здобувачі можуть самостійно перевірити свої роботи на наявність академічного плагіату за допомогою безкоштовних програм: AntiPlagiarism.NET, Plagiarism Detector (підтримує укр. мову), Www.copyscape.com, Etxt antiplagiat, Plagscan, StrikePlagiarism, Copylancer (підтримує укр. мову), Advego Plagiatus (підтримує укр. мову), Grammarly, Plagrame (підтримує укр. мову), Plagiarism checker (підтримує укр. мову), Sourceforge та ін. Викладач може прийняти від аспірантів звіт про перевірку своєї роботи в електронній формі або у формі знімку екрану.

7. Рекомендована література

Основна література:

1. Домбровська С. М. Технологія захисту дисертацій / за заг. ред. д.наук.держ.упр., професора С. М. Домбровської. Харків : Вид-во НУЦЗУ, 2017. 152 с.
2. Ковалів Ю. Абетка дисертанта: методологічні принципи написання дисертації : посібник. Київ : Твім інтер, 2009. 460 с.

3. Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / Укл. І. Я. Омецінська. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 80 с.

4. Підготовка і захист дисертації на здобуття наукового ступеня у галузі технічних наук : інформ.-довідк. посіб. / Автори-упорядники: д-р техн. наук, проф. В. С. Моркун, д-р техн. наук, проф. М. І. Ступнік, канд. техн. наук В. В. Тронь. Кривий Ріг, 2019. 110 с.

Додаткова література:

5. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>

6. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>

7. Про оприлюднення дисертацій та відгуків офіційних опонентів : Наказ Міністерства освіти і науки України від 14 липня 2015 року № 758. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-15#Text>.

8. Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 р. № 1197. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1197-2021-%D0%BF#Text>.

9. Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>

10. Методологія науки. URL: <http://www.inter-pedagogika>